

СССР-тин улус аймагы-
нын хөгжүүдирин тоску беш
жыл ишплэни таталарын
көрүн тур, СЭНП ТК-ны
Политбюро пийиле бууду-
рениги аяктыгын белидир-
гич чутулганы айткан. Ону
медий аларынык кол үндө-
нү болза, эртемий, техника-
рий чедиинчилерин калба-
ныда аяккалары болур. Беш
жыл планы министрстволар,
ведомстволарга хуварда,
а шыкын ону боттагыларда
иштик аяккаларыны
тургызарыны долу аякка-
рыны калгалга чуруму күш-
лөргө чутулга. Аяккалар
тургызар боттагыларни про-
дукция бөлөктөрүн уааи иш-
тудери, күш-ажалы бөлө-
көсинеге органнастар, мате-
риал-техникти халдырыла-
ны сайгарнагызындар тала-
а-биле тодарай сорулганы
иректигын XXIV съездини
решитивалары айткан.

Ниятиле бүдүрүлгезинин
кыктын бедидеринин кол
газы болза, күп-ажылдын
дүрүкчүлүүн чайгылыш чок

Малайя аш-чөп үстүлүрүндө, де, сүт, таарыялаа жомбикаттарында, туудат материалдарыныц үстүлүрүндө ашылдыкыч чорук хой. Ош чылаагаанлары плеридге, күш ашылдыкыч организастарыныц таарымаашында, булдурулган де санитар-гигиена ашылдыкыч багышында, ашылдыкыч аарында бозган профессияга септик хаймаанында ашылчынчары нууп турар. Күш-ашылдык багай организастаашында, кичилер-биле поштатмассалы ашылдыкыч кошканда ишдиг күчүлөр бозгу турары илде. Булдурулган хой чаа кичилери күзүл ашылдыкыч мергелге өрөт.

миллион рубльдің продукциясын чедир бүдүрбейн турар Ажыда шагы үснөт, кадрлар солчулгазының көүдөэинде республиканың бүдүрүлгелери 1,5 миллион рубльдің продукциясын 60 чылдың баш тайгы чартында чедир бер бээн.

лап, кадрлар ортузунга ажыл-
ды бедик деңсөлгө тургузары
чүгүлө. Администрацияны
ажыл-чорудулазын копт-
рольдаар эргени партия орга-
низациялары бүрүн ажылгээ-
рын үе негеп келген. Бүдү-
рүггө үзө техниканы чыг-

гэдсириний, камбалга чуру
мун сагмырын, продукция
ныг шыварын экижидерини
планнарын кууседиринче кол
лективтерни мобилзастаар
дээш партия организацинала
ры боттуг хемчеглерин алы
хелек. Манай социалистич

чарыншын шимчедикчи кү
жүн долу ажыглаары чуту
деп чокта чаа партия активи
ниң хуралынга демдагзын
Партияның XXIV съездин
ниң шийтирлерин боттанды
рары кижин бүтүдүзүниң са
дынычшыгынан хемээрин

дээрин аякычпынгарын ме-
дерелэнгэ чедир тайылбырла-
бо талазы-биле чаа эгелээп-
күннирни, ивипдиативны дет-
кири партия организацияла-
рындан негеттинип турар.

Г. ДОЛГОПОВ.

СЭКН Тыва обкомунун
үлетпүр болгаш транспорт
квалдизинин эргедекчизи.

Угатты чоп ажыгсаар чо-
к чаагай дүжүттү алыры-
ш магадыялы болур. Кол-
М. МИРЧИН,
Чоон-Хемчикте «Октябрь 3
чылы» колхозтун ларгазы.

газинверинче, киосклеринче
чоруткулаан.

С. ТАМЧАЙ.

Механизаторлар

1971 ЧЫЛДЫҢ ТОС АЙЛАРЫНДА СОЦИАЛИСТИГ ЧАРЫШТЫҢ ТҮҢНЭЛДЕРИ

Бызаа ажаакчылары

Фамилиясы, ады, адаының ады	Ажыл-агылар	Районнар	Хонукта ортумак деңиз (грамм-биле)
Киселева Е. А.	«Хадым»	Бий-Хем	1010
Капустина А. А.	«Өкө»	—	970
Троякова Е. М.	«Меккей»	—	928
Болат А. Х.	«Өкө»	Танды	905
Казанцева А. М.	«Меккей»	Бий-Хем	867
Аганова А. Г.	«Көк-Тей»	Кызыл х/с	860
Мальцева Е. В.	«Меккей»	Танды	839
Ломиллина И. Л.	«Көк-Тей»	Кызыл х/с	834
Бушупова А. А.	«Меккей»	Танды	830
Куулар Е. В.	«Өкө»	Бий-Хем	830
Шабалина М. И.	«Көк-Тей»	Кызыл х/с	793
Исаева И. Н.	«Өкө»	Бий-Хем	780
Сарыглар К. К.	«Барлык»	Барлык-Хемчик	780
Дерягина М. И.	«Меккей»	Бий-Хем	770
Сизина П. Н.	«Меккей»	Танды	769
Борисова Т. Н.	«Кызыл-тараачын»	Бий-Хем	763
Семен К. С.	«Коммунизмче орук»	Кызыл х/с	750
Миниркова М. И.	«Элегес»	Танды	750
Лунинкова Н.	«Ленинча орук»	Кызыл х/с	735
Аганова М. И.	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем	726
Кужутев С. Б.	«Көк-Тей»	Кызыл х/с	709
Дончун-оол Т.	«Меккей»	Танды	706
Хипко Л. П.	«Саян»	Бий-Хем	704
Зубарева Г. И.	«Меккей»	Танды	703
Рабцова В. Н.	«Россия»	—	680
Иванова В. Г.	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем	675
Ховалыг Е. Б.	«Саян»	—	650
Мады Л. Т.	«Элегес»	—	640
Окан Ч. С.	«Саян»	—	630
Мат Н. А.	«Саян»	Танды	613
Манарова А.	«Саян»	Бий-Хем	612
Постых А. А.	«Хадым»	—	610
Розарева Е. Л.	«Хадым»	—	610

Отур К.К. С.	«Кызыл тараачын»	к-з	—	604
Байр-оол Н. У.	«Октябрьның 14 чылы»	к-з	—	600
Алимова Ч.	«Кызыл тараачын»	к-з	—	600
Тюлюш М. А.	«Саян»	—	—	567
Кочнева Н. А.	«Меккей»	—	—	567
Углова В. Т.	Дуружуга станциясы	—	—	562
Кудикова О. В.	«Кызыл тараачын»	к-з	—	558
Ирбе Д. Н.	«Хадым»	—	—	540
Мады Э. Т.	«Кызыл тараачын»	к-з	—	519
Баева Т. Р.	«Өкө»	—	—	510
Дутаржан Н. Н.	«Хадым»	к-з	—	510
Алексеенко М. С.	«Саян»	—	—	503
Дудикова Г. И.	«Саян»	—	—	503

Инек кадарчылары

Фамилиясы, ады, адазының ады	Ажыл-агылар	Районнар	Хонукта ор- тумак дең- из немедде- зи (грамм- биле)	
Коробейников Н.	«Коммунизмче орук»	к-з	Каа-Хем	1000
Никифоров И. Е.	«Ленинчи орук»	к-з	—	950
Хомушну Б. Д.	«Барлык»	к-з	Барыш-Хемчик	862
Хребов И. В.	«Халды»	к-з	Бий-Хем	860
Кужутев М. С.	«Барлык»	к-з	Барыш-Хемчик	830
Борисенко Я. И.	«Ленинчи орук»	к-з	Каа-Хем	800
Даваалай Н. К.	«Бурунгаар»	к-з	—	750
Кызыл-оол В. К.	«Өкө»	—	Бий-Хем	749
Комбу В. Ф.	«Саян»	—	—	746
Березин К. С.	—	—	—	708
Лакпа А. Х.	«Бурунгаар»	—	Каа-Хем	700
Лакпар С. Т.	«Өкө»	—	Бий-Хем	653
Окан Ч. К.	«Саян»	—	—	640
Шагдыр Д. Ч.	—	—	—	627
Урмичи К. Б.	«Россия»	—	Талды	622
Насып К. Н.	—	—	—	621
Тереш В.	«Октябрьнын 14 чылды»	к-з	Каа-Хем	620
Санчат С. Ч.	«Россия»	к-з	Талды	618
Карьян С. Ч.	«Кызыл тараачын»	к-з	Бий-Хем	612
Голубкова Р. Я.	Дуружуга станциясы	—	Талды	605

СЭКП ТК-ның Чиңгине секретары Л. И. Брежневтиң Герман

Демократтыг Республикага аян-чоруунуң дугайында

(Эгеин 1-ги арманда).

галаары ажыдар ийик деп, талалар санаан.

Европада болушкуннарның ийикти чорудулаа делегей-ниң варын айтыргаларын чу-гаалжышкыларның арта-зы-биле шиттирлээр чүгө эргежок чулуа эвес, харин база болушар аргалынын дугайы херекчел турар, ол болушкуннарның аразында көскү черин Борын Берлин-де тамаарыштар дөрт тала-ның дугурулаа чарганы эелен турар. Э. Конеккер ГДР-ниң ГФР-биле болган Барын Берлинни сенди-биле ам чору-дун турар чулаадышкы-ларның дугайы Л. И. Брежневке дыңлаткан. Герман Демократтыг Республиканың ажыл-иш болган боттук ту-ружун, чо чулаадышкы-ларны дүргө доозарыча оод утталдырган куенишкы-ларын дегин турары совет тала илергейт.

Ужуралжышкының кир-жикчирер айыл чок чору-тук болган кады амылдажы-галың талам-биле ийик-е-ропа човулаа хуралын чы-дырында бүтү таарымчалык байдалдар бо үсө бар дө-р-зиге чыгыс ай эл-сепкил-

диг. Европада быжык тай-бынын үлеништерин тур-гузуга чулуа рохду ойнар-укурт човулаа хуралдык практиктик белектерин бүтү талага үндөлдөш, сонгарла-дышкы чок эгелдери чулуа деп олар санаан.

Импералисттик бөлүктөр-ниң узур хөдөйишкыни тур-гузуга, ГДР-ниң дегетей херектерине алдар-хундүз болган салдары өзү, оод дашкымышкыны тургу-зуга, быжыктың тургу-зуга, ууражышкыны үзүлгө ку-зед хамчышкыны-биле деңде-лген. Тускай догууна, тай-бынга мынчалык социали-сттик күрөш болур Герман Де-мократтыг Республиканың идиелейки киркилгезе чока Европада уластар аразынын десик таарымчалык амыра-лы, оод ийикте Европаның айыл чок чоруу хамчы-рының чулуа айтырмыш шиттирлээр болушар ар-га-жок дөргөй улам-да хой са-ныг курдуктар билди турар. ГДР-ни дегетейге хүлөп көө-

рүтүн өзүп турары дөргө, дүрүм баугар болушкун-дур-ук болушкун моон сонгарла-да чыйлаш чок үрүлчүлөр. Каттышкан Нацилар Орга-низацияныга база оод тус-кайжыткан албан черлерине Герман Демократтыг Респу-бликаны болган Германияның Федеративтиг Республикасын хүлөп алыр дугайында ай-тырмыш оона чулуа ойнуң келгени талалар деңдеген. Ол чорук КНО-ну баугар бүтү талагы болдуур. Европа-да болган бүтү делегейде дүшкүрүлүр чорукта чавы-а-жылжышкыныга база кады болган ГСЧП-ниң, Совет Эви-ленини болган Герман Де-мократтыг Республикасы уу-ружукчулары бугуерледи.

Вьетнамга, Лаоска болган Камбоджага ууру АКШ-тың агрессивияны үрүлчүлө турары талалар шиттирлэг бурду шапкан. Олар бо чур-тарның уластарының чөтүг демисе-биле боттарының ха-

талада реаксылыг имперали-сттик бөлүктөргө идиелейки ууражышкынының киржи-челери утталдырган. Европ-аның уластары диге тайбы-нын болган айыл чок чору-тук эрге-ажыктарына бы-жык-биле туржук база дүш-күрүлүр чорукта чавы-а-жылжышкыныга ууражышкыларның план-нары алымыда барган үсө шапар дөргөй ГСЧП-ниң болган ГСЧП-ниң, Совет Эви-ленини болган Герман Де-мократтыг Республикасы уу-ружукчулары бугуерледи.

Вьетнамга, Лаоска болган Камбоджага ууру АКШ-тың агрессивияны үрүлчүлө турары талалар шиттирлэг бурду шапкан. Олар бо чур-тарның уластарының чөтүг демисе-биле боттарының ха-

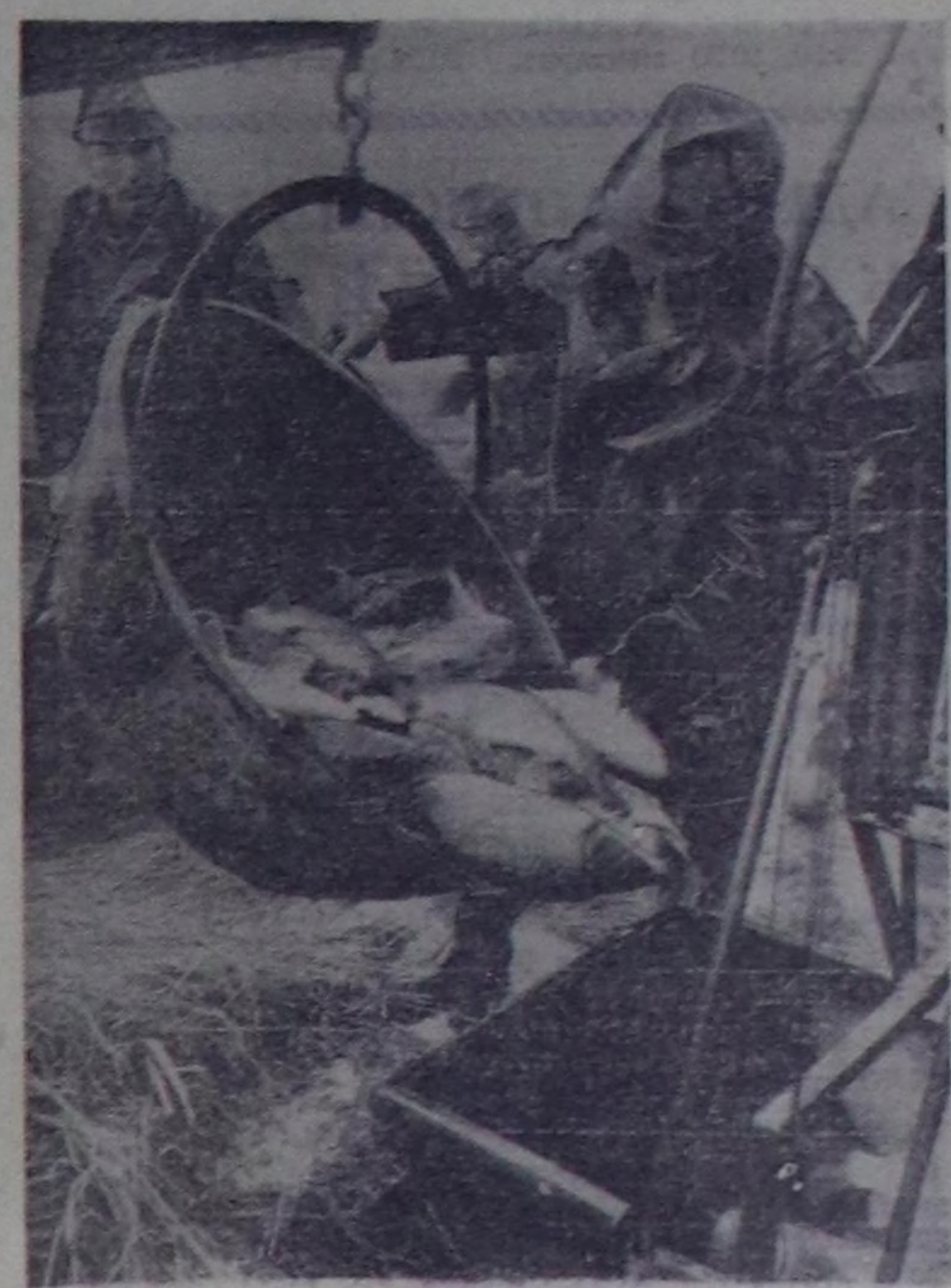
ны эл-сепкил каттышкы-ларын илергейтсе, олар бо практиканы СССР-ниң болган ГДР-ниң чыгыс өңү, найралык база акы-дүм-а-жыктың өңүлгөй быжылаа-рының эрге-ажыктарына моон сонгарла-да дегин, хө-жүдери дугурулаа.

Марксизм-ленинизмниң, про-летары интернационализм-ниң принциптерин быжык үндөйгөй ийи чуртук ара-мында харылаа-ларына до-таамал хөжүдөй тайбы-нын болган уластарының ай-ыл чок чоруунуң чок чө-лө-гичи — социалисттик дө-к-түшкүрүлүр чорукта чавы-а-жылжышкыны улам-на бы-жылаа-рының хөжүдөй бот-тук салышкын болур дө-р-зиге бугуерледи ГСЧП-ниң болган ГСЧП-ниң ууружук-лары илергейтсе.

„КОСМОС-454“ ужудуушкунда

1971 чылдың ноябрь 2-де «Космос-454» дээр кылмыш-спутникти салып үндүргөн. 1962 чылдың март 16-да СЭТА-ның чарлааны программага дүшүртүр космос делегетин шиттирлээр үрүлчүлөргө херектик эртем аппарату-разын спутникти ийикте тургузган. Аппаратура ай-та-мында амылдап чоруур. Та-арышкы-салгалга төвү көл-гө информацияны болбаа-амырды ажылдарын чору-дуп турар.

(СЭТА).

Чехословакияда балыкты массалык-биле тударының се-зону тулуктун. Балык тывыжыктың улуз девискөри: «Хө-дөй чүтү» Мурнуу Чехияда барык 60 муң гектар ийикти шолдуу чайгаар бүткен болган кылмад суг хөөлбектери бар. Бо девискөриң хемпери, хөөлбектери болган хөлдери кар, леп, судак деп балыктар-биле байлаң. Дирин балык-тар болган балык продуктулары-биле чүгө ийикти ры-нокту хандырып турар эвес, харин база өскө-дө чурттар-же үндүрүп турар.

ЧУРУКТА: Рожберк хөдө балыкташкын үзүндө карп деп балыктарын элбө-биле алган.

ЧТК—СЭТА-ның фотоу.

ДЕЛЕГЕЙ БО ХИННЕРДЕ

НАЙЫРАЛ АЙЫ

ДЕЛ. (СЭТА). Октябрының социалисттик Улуз революция-зының 54 жыл өнүкү бү-дүрүндө ийик-совет пайы-Мин чуртук найралчы ула-старының амырларынды кай-галкыч болушкуну — Индия Республиканы болган Совет Эвиленини аразында тай-бын, найрал, кады амылда-жыла дугайында керөгө ат салганмыа айып тураскал болдуур. Байырлаалга белек-кедип национал комиссияны тургускан, оод составына Индияның чус ажык полити-тик болган хой-иниачи көскү ажылдакчылары, парламент-ниң депутаттары, культурут харылаа-лары хөжүдөр та-лазы-биле Инди-совет ийик-дедип активчилери кирген.

Патриоттарның согуушкуннары

ХАВОИ. (СЭТА). Парала-ның хосталга агентствениң дыңатканы-биле алдыга, Мурнуу Вьетнамы хостары-ның Улузун чөскөткү күш-терин август 25-тен октябрь 5-ке чедир үеде Куангнам мо-жуга дайымын чоруула-ларының үзүндө дайымын 1.800 хире солдат, офицер-сандан үндүргөн. 44 шериг ма-шинами уурунган, 15 америк вертолётту дүжүр аткан.

МАРН ТК-га ужуражышкын

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). МАР-ны болган СССР-ниң ара-зында найралчы харылаа-ларын тургузар дугайында баштайгы дугурулган 50 чыл өнүгө хөдөйшү РСФСР-ниң Министрлер Чөвүленини Даргазының бирги оралакчы-ны, Н. Ф. Васильев баштадыр мы-да чеде берген Совет казак те-

лелери-биле ужуражышкын МАРН ТК-ны Политбюроу-га болган. Чүректи хамчындан бай-далга өрткөп ужуражышкы-га МАРН ТК-ны Политбю-роунуң кезигүнери Ю. Пеле-вал, Ж. Самбу, П. Дугарсуран, Н. Жагварал, С. Лусан, Д. Молонжам, МАРН ТК-ны

Политбюроунуң кезигүнерге кандидат Н. Лусанравал бо-гал албанын өскө-дө киж-лери олуршкан. МАР-нын Уластун Улуз ху-ралынын Президиумунун Дар-газы Ж. Самбу «Моол улусу-революцияны 50 чылы» деп ийикте медалдарын Совет ка-зак төдөөлөрүн кезигү-неринге тывыскап.

Никсоннуң дилээн хандырган

КАНБЕРРА. (СЭТА). Бо чылдын төңүзүндө австрали шериг кесектерин Мур-нуу Вьетнамы үндүргөн сонда бөлүк австрали шериг чөвүлөкчелерин Инди-Кыдатка арттырар дугайында АКШ-тын президентин Никсоннуң дилээн ханды-лар деп шиттири Австралияны министрлер кабинети хүлөп алган. Австрали шериг чөвүлөкчелери шыргай арта-арыгалы черлерин байдалдарында дайын чорударына камбоджа солдаттарын өөрдөр.

Парламентте оппозиция австрали казактың шиттирин шыгым шүгүмчүлө-д. Бо баям АКШ-тың Камбоджага агрессивия Австралияны шүт кыржырга чедир деп, лейборист партияның депутаттар боттарынын саналдарына де-мөлдөгөн.

Кампания чедишкынниг доозулган

РИМ. (СЭТА). Италияның Коммунисттик парлагызыга акша чымдазынын талазы-би-ле чыл бүрүдө чорудар кампа-ния чедишкынниг доозулган. Италияның Коммунисттик партияны чө-чөрдө орга-низациялары ажылчыларын,

тараачыларын, албад-хаак-чыларын, депидегил интел-лигентиянын төдөөлөкчелериниң өлөкөйлиг кижилге-ан-биле 3 миллиард 53 мил-лион акжыг лир акшаны чыгган деп, «Унига» солун дыңнат-

кан. Италияның Коммунисттик партияны парлагызынын фондузунга хой түннер Ба-рынын Европаны чурттарында чурттап турар эмигрант-итали-ажылчылардан база кирген.

Бистик чуртувуста

Янзы-бүрү медээлөп

● ЛЕНИНГРАД. Сестрорецкың Воеков аттыг инстру-ментальдыг заводунга Октябрь Революцияны өрлөни-тигискан. Ол бедик шаңналыг ук заводтун тургусту-ганында бээр 250 чыл болганы-биле хөдөйшү тывыскап. Бөдүм 600-чөскөй кылары-биле Петр 1-иң айтыш-кыны баугар тургускан улуз эвес мастерскал ам эң карын дөң эл-херекселерин бугуру үндүрер амгы үениң сайа-малыг улуз бүдүрүлгөсиге алган.

● МОСКВА. Совет Россия-биле Моолдун аразыга ан-на-йралдык харылаа-ларын тударының дугайында дугуру-лаа ат салганда бээр 50 чыл болганыга тураскалтан эртем сессияны СССР-ниң Даштыкы херектер министр-ствозун Дипломаттыг дөңи школыга болган. Анда совет болган моол эртемелер, дипломаттык кыршын.

● НУКУС. Каракалпак АССР-ге бо чылдын хөвөшүн бай-лак дүжүдүр өстүргөн. Ынчанга ону күрүнге садарының улуз ажыл-агый планы ажык кууштынган.

● АШХАБАД. Туркмен ССР-ниң Юстиция министр-ствозун чыныда тургускан догтаамал чыл хуусаалыг ажылдар курстук баштайгы доозукчулары томуйлап чер-леринге ажылдап чорупканнар.

ХӨЙ УРУГЛАРЫҢ ИЛЕРНИ „ИЕНИН АЛДАРЫ“ ОРДЕН-БИЛЕ БОЛГАШ „ИЕНИН МЕДАЛЫ“ МЕДАЛЬ-БИЛЕ ШАННААР ДУГАЙЫНДА

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунуң ЧАРЛЫ

ЧӨӨН-ХЕМЧИК РАЙОН. Сес уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН ИИ ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Сүүр-Кара Шүгүева Куу-лар — «Октябрь 30 чылы» колхозтун колхозчуу. Валена Чамарынова Мон-гуш — «Алдан-Мадыр» совхозтун ажылчыны. Карлык Амырова Монгуш — «Алдан-Мадыр» совхозтун ажылчыны. Хунаттай Самыраева Ооржак — «Искра» колхозтун колхозчуу. Көкөй Шыдырова Саа — «Искра» колхозтун колхозчуу. Чеди уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН ИИ ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Канчыр Девор-оолова Карсала — Чадана хоорайда өг-бүлө ээни. Серев Биче-оолова Куулар — «Октябрь 30 чылы» колхозтун колхозчуу. Халбай Илизова Ондар — «Алдан-Мадыр» совхозтун ажылчыны.

Алды уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЬДИН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Каас-оол Эргилеева Кара-Сал — «Искра» колхозтун колхозчуу. Александр Мадыр-оолова Куулар — «Октябрь 30 чылы» колхозтун колхозчуу. Эргей Шынгыл-оолова Монгуш — «Искра» колхозтун колхозчуу. Часыг Лопсан-оолова Мон-гуш — «Октябрь 30 чылы» колхозтун колхозчуу. Далаат Этек-оолова Он-дар — «Октябрь 30 чылы» колхозтун колхозчуу. Бак-Кара Енданова Оор-жак — «Алдан-Мадыр» совхозтун ажылчыны. Воруан Садалова Ооржак — «Алдан-Мадыр» совхозтун ажылчыны. Майнык Дүкүнова Хо-валыг — «Искра» колхозтун колхозчуу. Беш уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЬДИН II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Вера Чамыбаева Куулар — Хорум-Дагда библиотека эрге-лекчин. Серкимаа Лопсанова Монгуш — «Алдан-Мадыр» совхозтун ажылчыны. Алай Ламеева Сат — № 338 орук ажылга участо-гунун ажылчыны. Байыр Семпе-оолова Сат-райло ажылдакчыны. Борбак Наронова Саа — «Искра» колхозтун колхозчуу. Борбой Дамдинова Хо-валыг — райо эмпелгезинин ажылчыны.

БИИ-ХЕМ РАЙОН. Сес уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН ИИ ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Дыртук Ламбравова Саа-чак — «Кызыл тараачын» колхозтун колхозчуу. Тамара Матуругова Пиче-оол — «Кызыл тараачын» колхозтун колхозчуу. Чеди уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН ИИ ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Татьяна Аныжикова На-мын-оол — «Октябрь 30 чылы» колхозтун колхозчуу.

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы В. ДОТЧАНМАА. Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Секретары К. БУДУК-ООЛ.

Чоллак Оюпова Насая Доржу — «Өкө» совхозтун ажылчыны. Тамара Андреевна Хайта-оол — «Кызыл тараачын» колхозтун колхозчуу. Беш уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЬДИН II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Татьяна Карина-оолова Балчы-оол — «Кызыл тараачын» колхозтун колхозчуу. Алайбан Мадырова Бүрбү-жал — «Кызыл тараачын» колхозтун колхозчуу. Валентина Петровна Гады-шева — «Хадым» колхозтун колхозчуу. Валерия Комбулдаева Са-ды — «Кызыл тараачын» колхозтун колхозчуу. Роза Чоолуева Салчак — «Саян» совхозтун ажылчыны. ЭРГЕН РАЙОН. Тос уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Мандалмаа Дамбаева Лопсан — Ленин аттыг колхозтун колхозчуу. Мандалмаа Хуурабаева Середар — Ленин аттыг колхозтун колхозчуу. Сес уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Алчак Думенова Артына — СЭКП райкомунун ажылчыны. Соренмаа Дамы-Даван Ижи — «Коммунизмче орук» колхозтун колхозчуу. Чеди уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Оолак Кенеева Дарма — «Коммунизмче орук» колхозтун колхозчуу. Чачын Балчырова Дам-бин — «Коммунизмче орук» колхозтун колхозчуу. Александр Бораева Ка-лчанин — «Коммунизмче орук» колхозтун колхозчуу. Хандымаа Чоолуева Се-ва-Оур — «Коммунизмче орук» колхозтун колхозчуу. Алды уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЬДИН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Анна Соновна Дамы — «Чая орук» колхозтун колхозчуу. Беш уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЬДИН II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Беринай Бухгалтер Дем-беена — «Коммунизмче орук» колхозтун колхозчуу. Тамара Семеевна Бойду-район эмпелгезинин сестра-зы. Девинама Бидеова Тулуш — Ленин аттыг колхозтун колхозчуу.

КЫЗЫЛ ХООРАЙ. Чеди уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН АЛДАРЫ» ОРДЕНИН I ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Кара-мыс Бадав-оолова Кошкендей — даарымага фабриказының ажылчыны. Савыг Сарыг-оолова Куу-лар — «Сукпан» совхозтун ажылчыны. Беш уругуу тороон болган кижизиктен илерин «ИЕНИН МЕДАЛЫ» МЕДАЛЬДИН II ЧЕРГЕЗИ-БИЛЕ

Ноя Иргитова Прегет — хлөб заводунун ажылчыны. Борбак Сааева Саа — «Сукпан» совхозтун ажылчыны.

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы В. ДОТЧАНМАА. Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Секретары К. БУДУК-ООЛ.

Кызыл хоорай, 1971 чылдың сентябрь 24.

«ШЫННЫН» АНКЕТАЗЫ

Эргим нэмчүкчү! Саяа кичээнгейинге араазында айтыр-
ларын редакция богуңу солунда парлады. Ук айтырмга ха-
рылап, амыкты санал-аналдарын кирип, бодалдарын
солчурун дилеп тур.

1. Силерин кичизилдигерге ада-кем азы чоо төрөл-
дорикер нанды салдарлы болгонил? Оларнык нанды аажы-
чаным, күш-ажылчы арга-мергежилди дөзөп, салгаан силер?

2. Амгы үдө тыва улустуң нанды аажы-чаным, чаңчы-
ларын дөткит, уруларын болгаш аныктарын аразымга
мөлтөрдөп, сайзыратса чугула деп көр силер?

3. Хүрөштөн аңгыда нанды тыва оюннарны мөлтөртөсө
таарымчалыг болгаш кичизилдиге дузалыг деп санаар сил-
ер?

4. Силеринк оварып, эсергениңер-биле алырга, амгы
үдө өг-бүлө болгаш хай-ниити кичизилдигерде эки бол-
гаш таарымча чоо нанды талаларны айтып болурун?

5. Хай-ниитиниң көрүм-чурумун үрээр, ниитилеге амык-
ты амылдан олсыксыраар, арагалаар, өг-бүлөзинге төлөс чоо,
таарымча харын-даа оорлаар чорутарнык чылдаганы чүдө
деп бодаар силер?

Бистик анкетасына харыга төртүтүнгөн черин, харын,
эртемин, чурттал турар черин, тускай эртемин айтырн ди-
дизис.

Совет студенттер дөзт ада
сатып салымчылык база
бир тодарай керекти студ-
енттериниң чоотка чаа эр-
кен Бүгү-аялде салдуу бол-
ган. Дөдө өөредилге черинде
өөренип турар аныктар бо-
дулуп мергежилниң аажы-
биле практиктик аажы-чору-
дугага белеткеткенн болу-
рунче оварай сатып салдым-
ган.

Дөдө болган ортумак тус-
кай өөредилге черлериниң
студенттериниң болгаш сур-
гууларынның материалдыг
болгаш чуртталга-амырал
байдалын энжидер дутайм-
да. СӨКП ТК-ның болгаш
СӨР-ның Мийистерлер Чөвү-
лелиниң чоотка чаа хуула
алган доктала бистик кол-
лектити улам соруу кирип
турар. Бистик институтта ха-
маарының республиканың
партия, совет органдарының
дузалыг докталам ап келген
бис. Студенттериниң етпел-
дизис хандырымың хуу-
ла бисте өг-бүлө-83 хуу че-
дир турар. Келер өөредилге
чымында бистик студентте-

ПАРТИЯ—БИСКЕ, БИС—ПАРТИЯГА

рилик 630 киши чурттар,
чаагайымды туттунган обще-
житке келер кирер. Ола-
аажы-биле практиктик аажы-чору-
дугага белеткеткенн болу-
рунче оварай сатып салдым-
ган.

1970—71 өөредилге чымын-
да республиканың Мийистер-
лер Чөвүлелиниң база Кызыл
хооркуусомуну дузалыг-биле
башкыларын чурттар оран-
сава айтырым барык-ла үе
интирларан бис. Башкы
кадрларны башкыларынга ол
чугула учур-дузалыг болган.

Өөредилге болган эртем
ажылыга хамаарышкан де-
ри-херектерге чурттар
акча-хоронч чыл бүр кову-
дон турар. Башкыларын бис-
лиң бедилеринче кичээлге
ни улагаттырган бис. Эртем та-
лазы-биле чедипкиниң бол-
ган бистик аам доозукчу студ-
ент бүрүз аспиратуралге
өөренип кирер болур. Амык
башкылар чурттуң дөдө өө-

редилге черлериниң, эртем-
ниңиң институттарга
бистик бедилериниң бүтү ар-
гары бар. Ол иштин эртем
ажылы чедипкиниң чоруду-
п турар башкыларга эртем
ажылы доозура-биле 1-дөз
2,5 чыл чедир төлөвирлиг шо-
лоны берип турар.

Кызылдың башкы институ-
ду улуг эвес өөредилге чери,
иччалда-да студенттериниң
Бүгү-аялде салдуу болуучу
таарымча чаа чоруткан. Фа-
лология факультетиниң ийити
курсуу Ойду-оол Бетке
сакта кирип, чорай кел-
ген. Кичүт эки өөредилге ба-
за илдепкел хай-ниити
ажылы дөзт ол Левиниң бе-
лой медалы-биле шапталган.

Сакта шалда эртем-да, студ-
енттериниң алаа согуургалы
компакта, амыкты СӨКП
ТК-ның Чыгыш секретары
Л. И. Брежневтиң сакта чу-
тазын кол кичээлге турар.

Л. И. Брежневтиң чутаалында
көдүртүлгө аайтырлар та-
лазы-биле перспективтик про-
граммалар ректорат, партбюро,
ВЛКСМ комитети болгаш
профсоюз органдарының
акчадан кылган. Оу амык-
ралга боталдырарынның үндө-
лөп башкыларын болгаш
студенттериниң тура-сорукут
чогаалдык амык-ичинде. Бо
айтыр таалам-биле ийити
институттун ийитини эр-
кен, сактуу материалдарын
комсомол хуралдарына, тус-
тус бөлүктөргө чутаалашка-
лаш. Факультеттериниң бо-
ла бөлүктөргө социалист
хуулажылар дөзт көрдүп ту-
рар.

Өөредилге-киши аңгыда
ажылының планын аде бер-
ген, оу партия хуулажы
чутаалашкы бис. Сактуу бүтү
материалдары бистик кол-
лектитиң бүтү амыктың учу-
рун болуп, өөредилге-киши-

жилге аажылында бер четпес-
терин чалалдырар, чаа со-
руларын тодаралдырарга
дузалыг чуртталаш.

Студенттериниң 40 хууу
ийтилер эртемдеринге «3»
дектити өөренип турары
бистик дүвүрүп турар. Ол
иштин бистик студенттер-
ниң аразымда келер үеде
башкы аажылыга калды-да
сундуурунун чоо, дун бол-
ган ийи-чалыс кишилер ба-
за таарымчылар. Студент-
териниң профсоюз органдары-
ның ийити институт амыкты
аажылы кирекилгени илдеп-
жидер чугула, студенттер-
ниң эртем аажылы органдары-
лай турарында четпестер кой.

Студенттериниң боттарының
бот-идеикейге даялган, чет-
пестерин чалалдырарче кол
кичээлге салыр апар бис.
Өзү олурар салгакчыларын
кичээлдеп дөзт партия
харысчалганы хаы меде-

ред билер, бедик мергежил-
дер специалит башкыларын
белеткери бистик кол сору-
галык. Оу чедип алырарга
СӨКП ТК-ның болгаш СӨР-
ның Мийистерлер Чөвүлелиниң
чоотка чаа хуула алган
«Дөдө өөредилге черлериниң
студенттериниң болгаш ор-
тумак тускай өөредилге чер-
лериниң сургууларынның ма-
териалдыг болгаш чуртталга-
ажылы болгаш улам эн-
жидер хандырыл дугайлыг
докталам база улуг ийити
болуру чугулажы.

Партияның ада сатып са-
лымчылыгына бистик ийити-
туттун коллективни тодарай
ажылы-херектер-биле хары-
счалганы белеп. Оу чедип
алырыны арталары бисте
бар.

Л. АНТИПИН,
Кызылдың пединститудуну
өөредилге аажылыны
таалам-биле проректору.

КУЗЕНЧИГ

Республиканың хөгжүм-ши
театрынын артистери Току
районга аалдап чораннар.
Оларнык концертини про-
граммалы солун болгаш күн-
сезде талазы-биле бедик шы-
ларнык болгаш көрүктүр
адис чаксаапыкчылары-биле
демделген.

Музыка Кара-мыстын, Мак-
сим Музалукин башта болгаш
хөгүтүрларын, Николай Вла-
диз-оолдун ырааны «Бай-ла
Тайган» болгаш өске-да тыва
ырларын, анык артистер Вла-

ААЛЧЫЛАР

хонир Серен-оол, Роза Чоол
оларнык ийи ойнаанын, ыр-
ларын чымын чон мага-
дан.

Тоора-Хемде Кузурга ба-
жынылы бот-тыныгыр ар-
тистер-биле учуражылга
РСФСР-нин алдарлыг, Тыва
АССР-ин улустун артистери
Бара-кис Музалу, Максим
Музалу унегит сүмелерин
бот-тыныгыр уран чүүл кир-
жикчилеринге бергенер.

Ч. БАЙЫР-ООЛ.

Току район.

КУСКУ ЧУРУМАЛДАР

Чоотка чаа-ла, «вогаз тонун» келдиңер, он сес харлыг
чалыс кыс дег, сесерлиниң аажы-биле шуткун кааның
өвүр-херир кире берген. Арың ишти дудей, салгың-биле
«хөрөшкө» бүртүр ол-бо черлерде сымдыртканын чор-
гуулар.

Күстүң чаагай чымын тынп, арыг аагага селгүстө-
ри дег, магаалы чаагай чүе кайла боор. Анык не амык-
ралдык чечээ—аажы чарын, чантангы кызын идер
терге олурткан, күскү сесерлини келип, талап чорут.
(Устунда чурукта).

— Хоржок, хоржок, уруу. Ам аңаа ойнаар болуңа
соокка азынтар сен. Келер чайын таптың «инилериниң»
(ааанда) муушкан, эстелин тургай сен аан. Ыкка
мундарава, Аденушкан—деп, аама уруунга чагып-сугаан-
даа тургуулар. «Төдүг кичиниң сагылы амырава» дигир
болгай бис. Ненин оозу шы.

Аалын күс. Тогаан бүр. Ие киж. Бо-ла бүтү амырал-
дык болгаш уран ботустун кээс-чаразын чеге турар.
В. ЧАДАМБАНЫҢ фотолары.

УРАН ЧҮҮЛГЕ БЕРДИНГЕН

Тываның хөгжүм-ши театр-
нык хөгүтү артистериниң
бирөөн Окан Ензактын 60
харлазын болгаш он ийтин-
де театрда 34 чыл ичинде
ажылап келгени театр уран

Окан Ензак театрга ажы-
лап келген үеинде чоо ык-
шык берген хай өвүр-херир
классикти, совет болгаш ты-
ва-даа шың чогаалдарына
тургускан. Чижекти хойнү

жы, Горькийниң «Мещанар»
дээр шижинге Степанида,
«Малыновкага болган кулга»
Григорьевича сүт-сүт дээр, са-
наар болза, хей ролду ол
ойваан.

Он ойнаан бүтү рольдары
иштиниң утказынга хамаарыш-
тыр кезеде шың болгаш шың
бүрүзүңе болуп калтапаса
мөзү-биле ылгаан турар.
Ол—уран чүлөгө бердинген.

Артисттер төртүтүнгөн хүнү
демделген турда, Тыва АССР-
ниң улустун, РСФСР-ниң ал-
дарлыг артизи К. Музалуң
коллектив хана солунуна
мынчаар бижзени чере чөп:
Бежен чайнын, бежен чактын
Бедик дүжүт үреиниң
Амырал, амыл-ишке
Алдаржымын тарышкан сен.
Уран чүлөгө үлүң улуг,
Улус чоңуң сени улус.

Коллективниң тергенин дээр,
Холун тудуп, Ыроон түр бис.
Артисттер чогаалчыны оруу-
га—чорту чогуу!

С. САЛЧАН.

ЧУРУКТА: (он талаан)
артистер О. Ензак биле С. Ба-
ир Горькийниң «Мещанар»
дээр шижиниң бир көрүзүң-
де.

ЭЭРБЕКТИҢ ЧУРТТАКЧЫЛАРЫНГА

Ээрбек суурун клуушга
ажылап чон, өөреникчи-
лер келгениң аларганда
чымын келген. Оларын өвү-
рүшкү, хөгүлде-даа аажы.
Республиканың хөгжүм-ши
театрынын артистери аалдан
келгени ол.

Удаваанда Тыва АССР-ниң
алдарлыг артизи Екатерина
Кендербил сценга үлүп
келген, көрүктүрлерге байыр
чедирип чүе чугулааш, ком-
парттия элгезинин чарлады.

А. Чеховтун «Кузлааш-
кын» деп чалгыс көмөгөстө,
катырымың шижин чымын
көрүктүрлерге артистер
көрүктөн. Шың солун бол-
ган. Артист бүрүз боттары-
га хамаарышкан рольдарын
эки күөстөкөн. Оу оран та-
лангыч артистер Роза Чоо-
ла болгаш Владимир Серен-
оолдун шижиге эки ойнаанын,
оларнык талантынын чоо
унелген.

РСФСР-ниң алдарлыг арти-
сти Хүргүлөк Конгарын «Ту-

дуг кылып чоруп турдуң»,
РСФСР-ниң алдарлыг артизи,
Тыва АССР-ниң улустун ар-
тизи Кара-мыс Музалуң
«Мени чарын эвес дээр» деп
иштин, Екатерина Кенде-
рбилдиң ботук тыва ырларын,
Тыва АССР-ниң улустун ар-
тизи Николай Олзай-оолдун
«Тыва кызы» деп ырларын
хөгүстөкенин көрүктүрүп улуг
сонуургал-биле дыншааннар.

С. ДАНОВ.

Бни-Хем район.

Кино

Төөгү арнындан көргүзүг

Хамааты дайынны чы-
дарында мурнуу Уралга бол-
гаш Кавказга дейсизинге
бай казактарын аялдеп ал-
ган. Совет эрге-чагырга
удур эд хааны демисели
корулуп турган ак-тварейки-
лерин бирөөн атамга Дутон
болган. 1919 чылдың төнү-
гүдө Кызыл Армиянын ке-
лери ооң шеририңиң чы-
ла шаарга, ол артка өрү-
биле Барыш Кыдага дээр
чоруткан, анза икэй берген.
Амыкты чоңарга удур үд-
леткен чоруду дээр, оу совет
суд шаажылаар деп шийткел
чүдүргөн. Чоңун негизин
баураар Дутовту дайындык
түдүп экирени совет чек-
стерге даякан.

Ол дайындык-даа болза,
хуудуугу аажылы чектер
чуртталга күөстөкенин бо
чирде республика экраннын-
да үлүп турар «Атаманың
буралаан» деп уран-чечеп
кино-чүрүк көрүзүп турар.
Фильм төөгү документале-

дай берген, катан чаа күш
чымын. Совет чурттуң тайбын
чопуңу халдаашкы белек-
кеп турары билиңе берген.
Ооң күтүңүдөгү аажы-бүрү
дайынаар, Совет эрге-чагыр-
га көрүктүрлерге чымын
сөөк-ажы ылгап чок чымын
өргөзгөн. Атаманың кым-
даа хамаан чок, чүдө со-
веттер-биле демисекер күе-
селдигер херек тургай.
Дутовту икениңден түдүп
экирер согулажыг совет че-
кистериниң чоруткан ийи ора-
дажылымың чедипкини чок
болган. Ынчан амык совет
разведка чаа планын чога-
дып тургускан. Оу боттал-
дырарын Ф. Д. Дзержински
болуучи оражымын тоочун
бөлүмчө Яков Петерсге
далаган.

1920 чылдың төнүгүдө
Револүстүт Шериг Чөвүлели-
нин Туркестан фронтунун
харысчалганы аажылымын
Василий Давыдов биле Дзар-

кент хоорайнын шагдаа на-
лыниң Касымхан Чамышев
ийи чорутканнар.
Оларын чоруп кайлар, чүе
чоруткан чүдө Дзержин-
скиниң олаа комиссарының
(ЧК) даргасы Суворов билер
турган. Давыдов биле Чамы-
шев Ташкент хоорайга кел-
ген, Яков Петерс-биле ук-
рушкан, анза ам чорудар
операцияны аажы кылдыр
турганнар. Уениң байдалы
берге, Туркестан крайга Со-
вет эрге-чагырга чаа-ла тур-
густуруп турган, ооң ажит-
кажит дайыннары хой, ич-
чанга алдарлыг чектес Пе-
терс-биле учурашканын бе-
лиң чымын-биле эрттирген.

Планын кол чүдөлөргө
көргөзгөн: Касымхан Чамы-
шев (иниола ооң алы Касым-
хан Чамыров) ноя икениң
отгу, ооң аламын хамык
байлаан советтер хамыры-
кы ол дээр чаа бу-тургуу-
га хонду чок, анза удур
контрреволюстуг үймөң бо-

леткен турар, өөрү-даа бар,
херек болза, оларнык-биле ка-
тай Дутов дээр чоруп кай-
рышга белеп. Бо бүгүн атам-
ның чаага биле дынчтанган,
ооң-биле учуражып дутайы-
ла диктор, Касымхан Чамы-
шевтиң дилон хаалдырып,
учуражырын чөпчөткөсө,
атаманың бузур-еия чаалап
алган, оу оорлап экирер,
иччал атаманын уушканар.
Болушчуларын херек
кырында кылдыр аажы бол-
гаш кино колдуула ол хе-
лээр көрүскөн. Оу нөмчүкчү
көре боор.

Касымхан Чамышев ноя
икей олгу-да болза, Совет
эрге-чагырга берилген ийи
чорай, оу бо нарын,
берге, аажылы операция
белиткан турар.

Дутовту шаажылаар опера-
цияны 1921 чылдың февралы-
да боттандырган. Алаа кы-
нып турган чектерден ам
чүдө Насир Ушурбакине да-

риг бар. Ооң хары 76, иччал-
да-да аажык сергек, анык-
тар мурнуу болуучу солун
сактымын чугулаан чугулаан
берип турар. Ол Ала-Ата об-
ластың «Октябрь 40 чылы»
нохтола чуртталга чоруту.
«Атаманың буралаан»
«Калат-фильм» деп кино-
студия чүдүргөн. Ийи нектет
онуг бо кинолу көрүктү улуг
сонуургал-биле өөр.

Фильмин тургузучу ре-
жиссеру ССРСР-ниң улустун
артизи Шакир Аймаков, Ки-
нопу тирттирер, кылы дооз-
кан соонда, ол оозал-ондига
таварышкан чок болган. Оу
ады-биле кааа кинолун сай-
зыр келген оу чаралык:
Аймаков кинога ойнаа-да,
оу режиссерла-да турар.
«Бистик мында турттал
турар бис», «Бистик ийи э-
чипсис», «Ир кытырны тур-
дон ийиш кинолар—ооң
аажылы.

О. ИРГИТ.

САДЫН АЛЫКЧЫЛАРНЫҢ КИЧЭЭНГЕЙИНГЕ

Байырлаа мурнуу хунирине аажы-чөм магазиниңе
келериниң Кызыл садыг чалап тур. Байырлаа солунга
херектээр эгит, балыкты, мал болгаш үшү устеран, быш-
такты, сүтү болгаш сүттен кылган продуктуларын, конд-
тер кылгыларын база биналаа барааннарын салып ап бо-
лур килер.

Белеткен каан аажы-чөм болгаш кондтер кылгыларын,
уруугага байырлаадык амдангыт белгөн садып алырарче
далаажыкар.

Аажы-чөм продуктуларын аажы-бүрү ассортиментиле-
ринге чагыларын дараалыла магазиниң хуула ап ту-
рар:

- № 9 гастроном—Октябрьская куудуузуула.
- № 20 магазин—Ленин, 48.
- № 40 магазин—Кочетов, 94.
- № 13 магазин—Дружба, 21.
- № 22 магазин—Кыргычная, 2.
- № 50 магазин—Кам-Хем суурун.
- № 38 магазин—Промышленная, 80.
- № 9 (Октябрьская куудуузуула), № 3 (Ленин, 24), № 40 (Кочетов, 94), № 20 (Ленин, 48) магазиниң ноябрь 4, 5, 6 хунирине 22 таңка чедир алыдылар.
- № 2 (Титов, 60), № 13 (Дружба, 21), № 15 (Кам-Хем куудуузуула), № 18 (автобус доктар-чө—Кочетов, 94), № 37 (Оюн Кресиде), № 19 (Трудовая куудуузуула), № 22 (Кыргычная куудуузуула), № 35 (Промышленная, 69), № 34 (Пулкит, 21), № 50 (Кам-Хем суурун), «Детский мир» мага-
зиниң болгаш универсаль—21 таңка чедир алыдылар.
- Ноябрь 4, 5, 6 хунирине хабар заводунуң кондтер кы-
лыгыларын дөзтөр болган садып. Оу тортуу пирозинаны,
өске-да кылгыларын калып ассортиментиниң-биле № 9 (Октябрьская куудуузуула), № 21 (Рихард Зорге куудуузуу-
зуула), «Детский мир» магазиниңден садып ап болур.

КЫЗЫЛ-САДЫГ.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕСИ:

Кызыл, Шетиники-Коваченко куудуучу, бажы № 3 ТЕЛЕФОНЫ. Редакторунуң 24-63, редакторунуң оралакчыларын болгаш пропаган-
да кылгыларын 23-24, харысчалгы секретарынын 23-35, партияны аажы алап кылгыларын 37-13, куудуула кылгыларын 23-54, кээс аажы-
агыл кылгыларын 21-47, куудуула кылгыларын 22-64, чаага база совет тургуула кылгыларын 41-27, информация кылгыларын 20-60, бухгалтерия-
нын 31-75, корректорларын 27-41. Солун келерин барганда 32-75 телефонга долаар.

ТЫВА АССР-ниң Мийистерлер Чөвүлелиниң чанында Тываның ном үкүтүр чериниң республика типографиясы (Кызыл, Шетиники-Коваченко куудуучу 1.).

Солун неделяда
6 катап үнер

ТС—00230.